

TIIVISTELMÄ

Päijänteen kansallispuiston kulttuuriperintöinventointi

Padasjoki, Asikkala ja Sysmä
Metsähallitus / Luontopalvelut, Etelä-Suomi
Inventoija: FL Petro Pesonen

Metsähallituksen Etelä-Suomen luontopalvelut suoritti kesällä 2009 kulttuuriperintöinventoinnin Päijänteen kansallispuistossa (Padasjoen, Asikkalan ja Sysmän kunnissa). Inventointi liittyi Päijänteen kansallispuiston hoito- ja käyttösuunnitelmaan, sitä varten tehtävänä taustatyönä. Inventoinnin tavoitteena oli selvittää koko kansallispuiston alueen kulttuuriperintö, niin arkeologiset kohteet kuin muutkin kulttuuriperintökohteet. Inventoinnin suorittivat arkeologi Petro Pesonen ja Metsähallituksessa siviilipalvelustaan suorittanut arkeologian opiskelija Markus Kankkunen. Inventoinnin maastotyöt kestivät yhteensä noin 5,5 viikkoa touko-elokuussa 2009.

Päijänteen kansallispuiston kulttuuriperintöinventoinnissa kiinnitettiin huomiota alueen esihistoriallisiin arkeologisiin kohteisiin (kiinteät muinaisjäänneksien, irtolöytöpaikat) sekä historiallisen ajan arkeologisiin kohteisiin (kiinteät muinaisjäänneksien) ja muihin kulttuuriperintökohteisiin. Jako kahden viimeksi mainitun ryhmän välillä perustuu Museoviraston rakennushistorian osaston ohjeisiin. Päijänteen kansallispuisto on pääasiassa saaristoa ja siksi liikkuminen tapahtui yleensä veneellä, joihinkin mannerkohteisiin matkattiin myös autolla.

Inventoinnissa raportoitiin yhteensä 118 kohdetta, joista 51 on kiinteitä muinaisjäänneksiä, kaksi irtolöytöpaikkoja ja 65 muita kulttuuriperintökohteita. Suurin osa kohteista on ajoitettavissa väljästi historialliselle ajalle (noin 1300-1900 jKr.). Uudella ajalla tarkoitetaan tässä yhteydessä väljästi 1900-lukua. Osa historiallisista ja uuden ajan kohteista on sellaisia, jotka ovat edelleenkin käytössä, kuten osa kummeleista ja esimerkiksi Päijätsalon näkötorni. Kansallispuiston vanhinta kerrostumaa edustavat todennäköisesti mesoliittiselle kivikaudelle (noin 8000-5100 eKr.) ajoittuvat Lietsaaren ja Huhtsaaren löydöt sekä Huhtsaaren asuinpaikka. Pronssikausi (noin 1500-500 eKr.) on esihistoriallisista jaksoista parhaiten edustettu 6-7 muinaisjäänneksellä, joista kaksi on asuinpaikkoja ja viisi lapinraunioita. Lapinraunioista kolme on uusia löytöjä ja ne sijaitsevat Padasjoen kunnassa. Haukkasalon kalliossa havaittiin jälkiä mahdollisesta esihistoriallisesta kalliomaalauksesta.

Lukumääräisesti suurimpana ryhmänä edustettuna ovat vanhat viljelysalueet, joista 26 on kaskialuetta ja kuusi peltoaluetta. Myös yksi mahdollinen niitty rekisteröitiin. Kansallispuiston alueella ei ole historiallisena aikana juurikaan ollut kiinteää asutusta muutamaa torppaa lukuunottamatta. Viljelysalueet liittyvät lähikyläen sekä näiden torppien aktiviteetteihin. Toinen suurempi ryhmä kohteita ovat kummelit ja niihin liittyvät linjamerkit. Kummeleita on alueella 15 ja suurin osa niistä on paikoilla, joilla on ollut kummeli jo yli 100 vuotta sitten. Hiilen- ja tervanpolttoon liittyviä muinaisjäänneksiä on etenkin Kelventeellä ja Papinsaareissa. Inventoinnissa dokumentoitiin paljon erilaisia yksittäisiä historiallisen ja uuden ajan toimintojen merkkejä, joista osa on luokiteltavissa muinaisjäänneksiksi. Raporttiin on koottu huomioita tulevaa hoito- ja käyttösuunnitelmaa varten mm. ehdottamalla joitakin paikkoja opastus- ja nähtävyydenkohteiksi.

Löydöt: KM 37991-37993
Ajoitus: kivikausi – uusi aika
Tutkitun alueen laajuus: n. 14 km²
Kenttätyöaika: 12.5.-5.6 ja 13.-21.8.2009 (yhteensä 5,5 viikkoa)
Tutkimuskustannukset: Metsähallitus, Luontopalvelut, Etelä-Suomi
Tutkimusraportti: Petro Pesonen 28.12.2009 Metsähallitus